

nr. 34 winter 2002

Het Hoornblad

afdeling
Hoorn/West-Friesland

Informatie en mededelingenblad van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland

Versijnt 4x per jaar (januari, april, juli en oktober)

Sluitingsdatum kopij: 1 maart 2002

Redactie: Jan en Ina Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

Egbert Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker

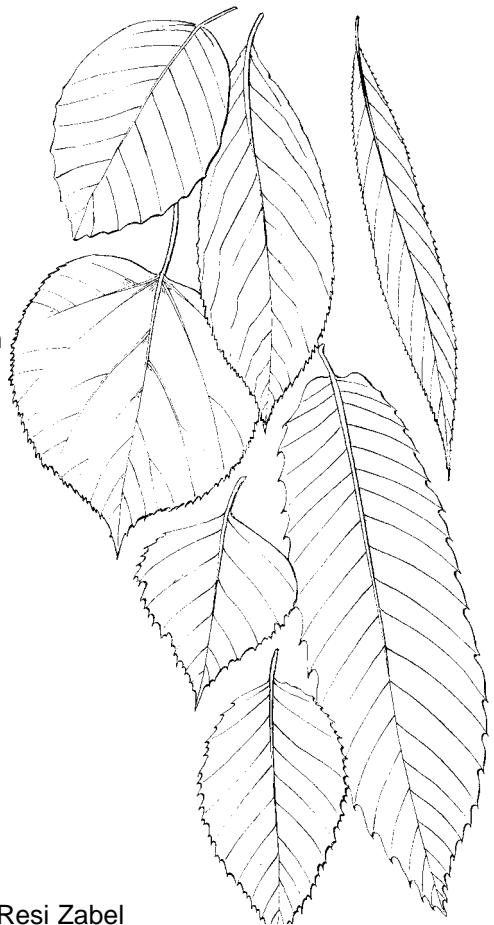
e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl of hoorn@knnv.nl

Internet: <http://www.knnv.nl/hoorn>

Verzending: Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Hoorn

INHOUD VAN HET HOORNBLAD NR. 34

- blz. 3 Activiteitenprogramma
4-6 Toelichting
7 Van de bestuurstafel
8 Beemster 9
9 Leekerlanden
10-11 Bollenteelt in NH
12 In het zonnetje gezet
13 Cursussen
14 Verslag mossenexcursie
15 Verslag excursie Texel
16-17 100 jaar KNNV/Jubileumboom
18 Vlinderwerkgroep
19 Vlinderkaart
20 Plantenwerkgroep
21 Botanische Dag
Weekend vegetatiekunde
Oproep Dotterbloemen
22 Verslag jubileumbijeenkomst
23 Vogelwerkgroep programma
24 SOVON-dag
25 SVN
26 Verslag Big Day 2001
27 Zeevangtelling
28 Nationale Natuurwerkdag
29 De Hoornbloem
30 Waarnemingen
31 Aanmelden als lid?

Bij de voorplaat: Bloeiende mossen door Resi Zabel

Activiteitenprogramma

JANUARI

- Zondag 6 Nieuwjaarswandeling door de Zeevang, zie toelichting
Donderdag 10 Vogelwerkgroep, zie pag. 23
12/13 Ganzen-/Zwanentelling en midwintertelling, zie pag. 23
Dinsdag 15 Lezing Stinzenplanten, zie toelichting
Zaterdag 19 Ganzenexcursie naar IJsseldelta, zie toelichting

FEBRUARI

- Zondag 3 Midwinter wandeling, zie toelichting
Zaterdag 9 Botanische Dag, zie pag. 21
Donderdag 14 Vogelwerkgroep, zie pag. 23
16/17 Ganzen-/Zwanentelling, zie pag. 23
Dinsdag 19 Jaarvergadering + zie toelichting
Zaterdag 23 Bezoek aan Artis. zie toelichting

MAART

- Zaterdag 2 Werkdag Landje van Naber, zie pag. 28
Zondag 3 Vogelexcursie naar Den Oever, zie toelichting
Donderdag 7 Vlinderwerkgroep, zie pag. 18
Donderdag 14 Vogelwerkgroep, zie pag. 23
16/17 Ganzen-/Zwanentelling, zie pag. 23
Dinsdag 19 Lezing over fossielen, zie toelichting
Donderdag 21 Bomenwandeling, zie pag.16 en 17
Zaterdag 23 Knoppenexcursie naar het Robbenoordbos, zie toelichting
Woensdag 27 Plantenwerkgroep, zie pag. 20

APRIL

- Maandag 1 SBB 'Kijk en doe dag' in Callantssoog, zie de pers
Zondag 7 Korhoenderexcursie naar de Sallandse Heuvelrug, zie toelichting
Dinsdag 9 Lezing over vlinders, zie toelichting

VOORAANKONDIGINGEN:

- Zaterdag 20 april: Tuinmarkt Clusiuscollege, Blauwe Berg Hoorn.
Zaterdag 20 april: Duinwandeling, zie volgende Hoornblad.
Zaterdag 27 april: Plantenexcursie, zie volgende Hoornblad.
Woensdag 8 t/m Zondag 12 mei: Hemelvaartkamp, zie toelichting

JAARWISSELING

Het bestuur wenst u allen heel fijne feestdagen toe en een bijzonder goed, gezond en gelukkig 2002. Wij spreken de hoop en de wens uit dat het jaar 2002 bij heel veel mensen en overheden een jaar zal worden waarin natuur en milieu een gelijkwaardige partner mogen worden van de economie. De natuur zal ons allen in staat stellen de rust te vinden en een gelegenheid om ons, wanneer nodig, weer voor te bereiden op het voor ons liggende dagelijks bestaan.

Het bestuur

Toelichting activiteitenprogramma

De lezingen worden - tenzij anders vermeld - gehouden in de oefenzaal van de Hoornse Harmonie, Achterstraat 23 te Hoorn. Zaal open om 19.30 uur.

De meeste excursies starten bij de kleine P aan het Dampten in Hoorn, even voorbij de begraafplaats. Vanaf de trein (en de fietsenstalling) is het 8 minuten lopen.

Bel bij twijfelachtig weer even naar de vermelde contactpersoon.

Zondag 6 januari: Nieuwjaarswandeling door de Zeevang.

Nu eens een keer door de Zeevang. Wij vertrekken om 10:00 uur met de buslijndienst 114 vanaf het Busstation. Bij Middellie stappen we uit en lopen dan naar Warder. We gaan erwtensoep eten bij 't Tolhuis. Vervolgens houden we de dijk aan richting Etersheim/Oosthuizen, waar we de bus weer nemen naar Hoorn. Bij goed weer verlengen we de wandeling langs de dijk naar de volgende bushalte. De wandeling is ongeveer 10 km. We denken terug te zijn om ca 15:00 uur. Info bij Resi Zabel, telefoon: (0229) 23 05 24.

Dinsdag 15 januari: Lezing "Florariteiten "(Stinzenplanten).

De naam van de lezing is samengesteld uit "flora" en "rariteiten", en deze woorden geven precies aan waar het om gaat: vreemde en opvallende zaken die de flora raken. Dit is geen plantkundeles! Wat je te horen (en te zien) krijgt, is onder meer: plantennamen en hun betekenis, het vroegere gebruik van planten als barometer, bestrijdingsmiddel, bliksemafleider, heksenkruid, speelgoed, verfkruid, vogelvoer, wasmiddel en nog veel meer. Verder de rol van de flora in geloof en ongeloof, sprookjes en sagen, mythen en legendes. Je kunt dus rekenen op een heel bijzondere lezing. Deze lezing wordt gehouden door H. van Bruggen en wordt gegeven in samenwerking met de KMTP.

Let op de lokatie: Het Oktaaf, J. v/d Pollstraat 1, Hoorn. Aanvang 20:00 uur. Zaal open 19.30 uur.

Zaterdag 19 januari: Ganzenexcursie naar de IJsseldelta.

Deze keer voert onze tocht richting Kampereiland. Afhankelijk van de laatste ontwikkelingen van o.a. het weer voert de route langs Ketelmeer, Vossemeer of Polder Oosterwolde t.n.v. Elburg. Het gebied is rijk aan grote groepen ganzen, zwanen en veel soorten eenden. Bovendien is het landschappelijk bijzonder!

Excursieleiding Jan Marbus, telefoon: (0229) 23 04 19. Start 08:45 uur bij P-Dampten, terug ca. 16:00 uur.

Zondag 3 februari: Mid-winter wandeling.

Over de Schermerringvaart richting Ursem en door de Mijzen weer terug. Een wandeling om warm te blijven. De afstand is zo'n 8 km.

We gaan voor het weidse landschap van de Schermer met z'n molens strak en zakelijk en de rust en stilte van de prachtige Mijzenpolder. Uiteraard kijken we ook naar de wintervogels en wie weet zien we wel een slechtvalk. Duur wandeling 2 uur. Vertrek Hoorn Dampten 08:45 uur. In Schermerhorn zetten we onze voertuigen bij de kerk / café. Info Harry Fabritius, telefoon: (0229) 54 24 99.

Dinsdag 19 februari: Jaarvergadering.

Na de jaarvergadering zullen we kunnen smullen van de mooie beelden die onze voorzitter Michel Kleij maakte van zijn verre reizen samen met Resi.

Zaterdag 23 februari: Bezoek aan Artis.

In deze winterperiode speciale aandacht voor het planetarium, geologisch museum, het weer in oude luister teruggebrachte aquarium (met nieuwe grote bakken voor o.a. koraalrif en Amsterdamse gracht), zoölogisch museum (o.a. Heimans tentoonstelling) en kassen (net geopende tropische kas, verder o.a. moeraskas, oranje).

Reis per trein (en tram): vertrek Hoorn 10:04 uur (laat tijdstip i.v.m. programma planetarium), verzamelen bij stationshal 09:50 uur i.v.m. samenreiskorting, aankomst Artis ±11:00 uur, vertrek Artis ±16:30 uur, aankomst Hoorn 18:00 uur.

Toegang Artis (gulden-prijzen!) 28,50, (65+ 26,-, t/m 22,-)

Info bij Anneloes ter Horst, telefoon: (0226) 45 29 90.

Zondag 3 maart: Vogelexcursie naar Den Oever

Vandaag kijken we rond in het havengebied van Den Oever. In het vroege voorjaar zijn zowel wintervogels als vroege voorjaarstrekkingen te verwachten.

Vertrek vanaf het Dampten om 08:45 uur. Terug ca 13:00 uur. Info bij Ko van Gent, telefoon: (0229) 24 58 85.

Dinsdag 19 maart: Fossielen, een diepgravende hobby.

Hans Steur uit Ellecom zal ons vanavond een uiteenzetting geven over fossielen, versteende resten van planten en dieren.

Het verzamelen van fossielen is een veelzijdige bezigheid. Lezen, speuren, hakken, uitprepareren en op naam brengen. Je ziet hoe de planten in ver vlogen tijden waren en hoe ze in de loop van de evolutie steeds ingewikkelder van opbouw werden. Fossielen vertellen een verhaal, letterlijk een diepgravende hobby. Hans zal e.e.a. illustreren uit eigen verzameling. Dit wordt een interessante avond voor iedereen die overweegt om zich eens te verdiepen in fossielen, maar ook voor de floristen onder ons.

Zaterdag 23 maart: Knoppenexcursie naar het Robbenoordbos.

Om deze tijd kondigen de eerste voorjaarsbodes zich al weer aan. De eerste bloembollen bloeien en de knoppen van heesters en bomen zwellen op.

Knoppen kunnen een goed determinatiekenmerk zijn. Juist in deze tijd van het jaar dus eens goed om bij stil te staan. In het Robbenoordbos is een zeer gevarieerde vegetatie aanwezig. Knoppentabellen meenemen als je die hebt!

Vertrek vanaf het Dampten om 08:45 uur, terug ca 13:00 uur. Info bij Willy Mantel, telefoon: (0229) 23 05 91.

Zondag 7 april, Korhoenderexcursie naar de Sallandse Heuvelrug.

Vorig jaar ging deze excursie niet door i.v.m. de MKZ-crisis. Maar we gaan nog een poging wagen om een van de laatste Korhoenders van Nederland tijdens de balts waar te nemen. Het is van belang om rond zonsopkomst ter plekke te zijn (ca. 07:00 uur). Na dit schouwspel gaan we het gebied verder verkennen. De auto kunnen we bij het bezoekerscentrum van SBB parkeren. Van daaruit gaan we te voet verder. We vertrekken vanaf het Dampden stipt om 04:15 uur. De excursieleider wil graag van te voren weten wie er mee gaat, dus aanmelden bij Eric de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78.

Dinsdag 9 april: Vlinders.

Het is ons gelukt om Joke Stuurman, secretaris van KNNV-afd. Zaanstreek te strikken om ons een avond lang te vertellen over vlinders. Dit doet zij aan de hand van fantastische dia's, die soms prijswinnend bleken. Haar foto's worden in diverse bladen gebruikt als illustratiemateriaal. (o.a. Grasduinen, Vlinders, Natura). Zij weet uit de praktijk zoveel over "haar" vlinders te vertellen, dat ze aan het eind van onze avond nog lang niet uitgepraat zal zijn....

VOORAANKONDIGINGEN:

Zaterdag 20 april: Duinwandeling van ca 10 km van Egmond aan Zee naar Bergen, zie volgende Hoornblad voor uitvoerige info.

Zaterdag 27 april: Plantenexcursie naar het Dr. J.P. Thijssseplantsoen in Amstelveen, zie volgende Hoornblad voor uitvoerige info.

Expositie

KNNV-afdeling Alkmaar maakte de Jubileumexpositie "Bewust Buiten Zijn". Deze zal in februari en maart te zien zijn in het bezoekerscentrum in recreatiegebied Het Twiske. Tijdens de expositie zijn geprepareerde vogels, zoogdieren en insecten tentoongesteld. Natuurfoto's en een kleine Thijssse- en Heimans-hoek.

Hemelvaartkamp op Terschelling

Voor degenen die het nog niet weten: het jaarlijkse Pinksterkamp wordt dit jaar vervuld voor een Hemelvaartkamp. We gaan naar Terschelling en overnachten in de Wierschuur. In 1991 waren wij hier ook geweest met een Pinksterkamp (weet je

nog dat de veerboot toen vastliep midden op de Waddenzee?).

Het kamp duurt van woensdag 8 mei tot en met zondag 12 mei.

Voor inlichtingen en opgave kunt u terecht bij Eric de Vroome, telefoon: (0229) 57 10 78.

Van de Bestuurstafel

Het bestuur heeft op 12 september en op 31 oktober vergaderd over o.a. het "Ontwerp Groenbeleidsplan" van de gemeente Hoorn en de uitnodiging van Groen Links in Andijk om deel te nemen aan een debat m.b.t. de kassenbouw in de polder "Het Grootslag". Verder werd ons door Groen Links in Hoorn verzocht te reageren en commentaar te leveren op hun verkiezingsprogramma. Aan al deze dingen hebben wij gehoor gegeven. Wij hebben ons commentaar inzake het Groenbeleidsplan verzonden naar de gemeente Hoorn. Wij hebben deelgenomen aan het debat in Andijk en hebben het verkiezingsprogramma van Groen Links becommentarieerd. Deze laatste uitsluitend met betrekking tot hun groenbeleid.

Op 7 november hebben wij een gesprek gehad met Landschapsbeheer Noord-Holland om te zien hoe het Landje van Naber beter ingericht kan worden. De plannen van Landschapsbeheer moeten nog worden bestudeerd. Uiteraard houden wij u op de hoogte van de verdere planvorming.

Dan werd door 5 personen van onze afdeling op 3 november 2001 deelgenomen aan de Algemene Jaarvergadering van de KNNV in het Ecodrome te Zwolle.

STATUTEN

Het bestuur maakt u er op attent dat op de a.s. jaarvergadering in februari nieuwe statuten zullen worden voorgelegd. De oude statuten voldoen namelijk niet meer aan de hedendaagse wetgeving. Voor het veranderen of vernieuwen van statuten is een meerderheid van de leden noodzakelijk, of een meerderheid van de aanwezige leden op de jaarvergadering.

Ook moeten de leden in de gelegenheid worden gesteld om kennis te kunnen nemen van de inhoud van de nieuwe (voor te stellen) statuten. Wanneer u hiervoor interesse heeft dan kunt u de nieuwe statuten en overige stukken voor de jaarvergadering inzien vanaf 1 februari bij M. Kleij, Lijndraaijer 149, 1625 ZV Hoorn, telefoon: (0229) 23 05 24. Wel graag even een telefoontje voor het maken van een afspraak.

M.Kleij, voorzitter

IN MEMORIAM

Op 10 november is Tiny Tolle overleden. Onze KNNV-afdeling was vertegenwoordigd bij haar crematie. Zij was een van onze trouwste leden, en ze was altijd prominent aanwezig vooraan in de lezingenzaal. Tiny had een ruime belangstelling en haar liefde voor de natuur ging zover dat ze begin november nog beweerde: "De tuin is de woning van de vogels en insecten en daarom ruim ik niets op voor de winter!"

We zullen Tiny missen.

Beemster 9

Wij hebben de uitspraak ontvangen van de Raad van State n.a.v. het door ons in Hoger Beroep gestelde. Wij zijn nog steeds van mening dat de rechtbank in Haarlem onze argumenten niet heeft laten meewegen in haar besluit m.b.t. het nieuwe Peilbesluit van het Waterschap de Waterlanden. Ged. Staten heeft dit peilbesluit goedgekeurd. Wij vinden dat dit besluit weinig recht doet aan de natuur in deze droogmakerij en eveneens gevaren inhoudt voor de omringende natuurgebieden zoals de polder Mijzen, Eilandspolder en de polder Zeevang. De Raad van State is echter van oordeel dat de provincie aan de huidige wetgeving heeft voldaan en dat dus goedkeuring aan het peilbesluit van het Waterschap de Waterlanden niet kon en mocht worden onthouden. Wij kunnen verder niet meer in beroep.

Toch verdient het aanbeveling te vermelden dat de Raad van State van oordeel is, dat uitsluitend op **JURIDISCHE** gronden het peilbesluit werd goedgekeurd. Dus niet op gronden van behoud van de natuurlijke omgeving, omdat daarvoor het juridisch kader ontbreekt. Dat was ook een van onze bezwaren. De door ons ingebrachte nota's zijn namelijk (nog) geen wetgeving. Dit is een klein lichtpuntje dat misschien gebruikt kan worden, wanneer de ambtelijke voorbereidingscommissie van de gemeente Beemster van start gaat. Onze afdeling heeft een uitnodiging ontvangen om eveneens in die commissie zitting te nemen, hetgeen we uiteraard doen.

M.Kleij, voorzitter

RvS verwerpt bezwaar tegen peilbesluit Beemster

Van een medewerker

MIDDENBEEMSTER/ DEN HAAG - De Raad van State heeft de bezwaren verworpen die tegen het nieuwe peilbesluit voor de Beemster zijn ingediend.

Met het in 1999 genomen peilbesluit is voor vrijwel de gehele Beemster een vast peil ingesteld. Waterschap De Waterlanden heeft hierna verder overvorkalving tegen te gaan. Het vaste peil houdt een verlaging van het zomerpeil

met vijftien centimeter in en een verhoging van het winterpeil met hetzelfde aantal centimeters. Daardoor liggen ook de kwetsbare funderingen van bruggen, die in de winter boven water kunnen te liggen, voortaan het gehele jaar onder water.

Waterschap

Het provinciebestuur, dat peilbesluiten moet goedkeuren, onderschreef de beslissing van het waterschap.

In oktober voerde de Koninklijke Nederlandse Na-

tuurhistorische Vereniging (KNNV) voor West-Friesland in hoger beroep bij de Raad van State een rechtszaak. Volgens de KNNV is de verlaging van het zomerpeil funest voor de nog aanwezige natuur in de droogmakerij.

Sloten zullen verlanden, waardoor het karakteristieke landschap verloren gaat.

Vermindering van het watervolume in de Beemster zal ook gevolgen hebben voor omliggende natuurgebieden als de Mijzenpolder, Eilandspolder en zelfs voor de Polder

Zeevang en het Wormer- en Jisperveld.

De KNNV vindt dat het provinciebestuur deze gevolgen van het peilbesluit onvoldoende heeft onderzocht.

De vereniging stelt dat overvorkalving beter kan worden tegengestaan met het verminderen van de stroomafvoer.

Volgens het waterschap en de provincie wegen de nadelen van het vaste peil niet op tegen de voordelen. De Raad van State vindt dat de KNNV dit onvoldoende heeft weerlegd.

Leekerlanden

Menigeen is bekend met de problematiek van de ruimtelijke ordening in Nederland. Ik noem alleen maar de druk bij de polder "Grootslag" met betrekking tot de gezochte ruimte voor kassenbouw, uitbreiding van Hoorn met nieuwe wijken zoals de Bangert-Oosterpolder en een mogelijke aantasting in de richting van Schellinkhout.

Een nieuw gevaar doemt op. Hoorn wil opnieuw een claim leggen op de Leekerlanden onder het mom van gebiedsuitbreiding t.b.v. "groene recreatie". Wanneer echter een gebied aan een gemeente wordt toegewezen, dan is de kans levensgroot aanwezig dat de bestemming wordt gewijzigd, bijv. voor bedrijventerrein of woningbouw. En weer is dan een stuk open ruimte verdwenen...

Die constant toenemende ruimteclaims, de verpaupering van een landschap, de constante verdichting van de bebouwing en andere vormen van verstikking dient een halt te worden toegeroepen. De Leekerlanden met zijn waterlopen dient een open weidelandschap te blijven. Die openheid en de betekenis van het gebied voor de landbouw is al (althans voor de stedeling, en daar praten we toch over) een recreatiegebied op zich. Bij het ontstaan van West-Friesland hebben de toenmalige bewoners de aanzet gegeven voor de inrichting van dit gebied. Daardoor is een cultuurhistorie ontstaan die een grote waarde heeft voor ons allemaal. Recreatie en natuur kunnen thans hand in hand gaan. De gebiedsvisie van de gemeente Hoorn is vreemd wanneer wij veronderstellen, dat deze gemeente inderdaad de recreatie aldaar prioriteit wilt geven. In dat kader zeggen wij: blijf er dan vanaf, want die gedachte is al gerealiseerd door een eeuwenlange ervaring van de bewoners en de natuur heeft daar ook haar plek weten te vinden en daar kunnen de inwoners van de gemeente Hoorn ook van genieten. Uit ervaring van afgelopen decennia is wel gebleken dat verandering beslist geen verbetering is.

De provincie heeft tot nog toe de gebiedshonger van de gemeente Hoorn in deze richting afgewezen. Wij vertrouwen er op, dat de provincie bij deze mening blijft en recht doet aan haar stelling, zoals dit is verwoord in het Landschapsplan West-Friesland, waarin gesproken wordt over het tussengebied HAL/HES, dat als "interregionale buffer" open dient te blijven. In dat kader is het gewenst het gebied te vrijwaren van verstedelijking.

Dan verwijzen wij voor de zoveelste keer naar de Nota Belvedere. Deze nota behandelt de relatie tussen cultuurhistorie en ruimtelijke ordening. Binnen het toekomstige ruimtelijke beleid moet cultuurhistorie als een basiswaarde in de samenleving worden beschouwd. Ten behoeve van het behoud en de versterking van de kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving dient een beleid te worden gevoerd dat gericht is op het veiligstellen van die basiswaarde.

M. Kleij, voorzitter

Bollenteelt in Noord-Holland

Onze afdeling kreeg een uitnodiging van de Milieufederatie Noord-Holland om op 16 november een symposium in Schagen bij te wonen en mee te discussiëren over het onderwerp: "Bollen in duurzaam perspectief".

Ondergetekende heeft het symposium bezocht en wel om de volgende redenen.

Ten eerste betreft dit de omvangrijke watervervuiling in het gebied.

Ten tweede de sterke waterhuishoudkundige afhankelijkheid van de bollenteelt van de aanvoer van zoet water in de zomer en de afvoer van overtollig water in de winter.

Ten derde wordt met een ruimtelijke herstructurering een meerwaarde mogelijk op het gebied van natuur en landschap.

Wat is het probleem?

Moet ten gunste van hoge exportcijfers worden geaccepteerd dat de verontreiniging van sloten en plassen blijvend op een ernstig hoog niveau blijft?

In de bloembollenteelt stapelen de (milieu-)problemen zich op. Daar zijn velen het reeds lang over eens. De daarom reeds 10 jaar geleden ingezette aanpak van deze problemen heeft echter tot nu toe weinig opgeleverd. De problemen zijn door de expansieve groei van de sector eerder hardnekkiger geworden dan kleiner. Overheden, zoals de provincie, richten zich vaak op deelproblemen of werken elkaar tegen. De provincie bevordert die expansie krachtig, zonder dat het milieuprobleem wordt opgelost.

Het Hoogheemraadschap van Uitwaterende Sluizen heeft al een brief geschreven aan Gedeputeerde Staten, waarin ongerustheid wordt geuit over de onstuitbare en wilde groei van de bollenteelt. "Akkerbouwpercelen worden aangekocht of gepacht, bezand en geschikt gemaakt voor intensieve bollenteelt. Dit levert grote risico's op voor de kwaliteit van het slootwater." Aldus US.

Op het symposium werd hieraan ook aandacht besteed. Natuurlijk waren er de verschillende voors en tegens. Maar wat heel duidelijk werd gesteld is dat waterkwaliteit ook in het belang van de bollenteler zelf is, want die loopt straks het risico met lozingseisen te worden opgezadeld waaraan hij niet of nauwelijks kan voldoen.

Verder werd er aandacht besteed aan het vernevelen van gewasbeschermingsmiddelen. Er werd opgemerkt, dat de lucht inmiddels een dermate slechte kwaliteit heeft bereikt dat daar ook wel eens aandacht aan mag worden geschonken.

Al met al kwamen tijdens dit symposium meer problemen aan de orde dan oplossingen. Toch is dat een min of meer goed signaal: eerst constateren en dan zien wat er aan kan worden gedaan.

Een ander punt, wat helaas niet aan de orde kwam (vanwege de tijd), is de reizende bollenkraam. Een vorm van bollenteelt op door agrariërs gehuurde

percelen. Deze worden voor de bollenteelt maar eens in de zes jaar gebruikt. Hierbij is de oppervlaktewatervervuiling nog ernstiger, omdat dit plaats vindt in agrarisch gebied. Hierover zal door ons nog een brief aan de Milieufederatie worden gezonden als aanvulling op dit symposium.

Een ander punt van overweging is om meer research te verrichten naar biologische teeltwijzen. Kritiek alom, voornamelijk vanuit de economie. Het alleen maar produceren van zgn. ECO-bollen is niet marktconform. Het overgrote deel van de (export)markt wil vooral een lage prijs. Voor de ECO-bol is er slechts de nichemarkt. En dat moet zeer zeker anders!

Toch zullen er oplossingen gevonden moeten worden. De grond is schaars en de concurrentie met de maatschappij en ecologie over elke vierkante meter is groot.

Er zal ongetwijfeld een vervolg komen.

Michel Kleij

Geerit Houtman 1950

OP ZOEK NAAR STILTE

Houdt u ook zo van uitwaaien in de natuur? Lekker bijkomen van de alledaagse beslommeringen, genieten van de stilte?

Stilte is schaars in ons land. Wegen, vliegtuigen: steeds verder breidt de geluidsdeken zich uit over ons land. Tegelijkertijd hebben mensen in onze drukke maatschappij meer dan ooit behoefte aan stilte. Zij zoeken die buiten in de natuur, op het water. Stille gebieden zijn echter - vooral in de Randstad - steeds moeilijker te vinden.

Stichting Natuur en Milieu wil dat veranderen. Uw mening is daarbij onmisbaar. Waarom zoekt u stilte? Waar is het volgens u nog echt stil? En wat betekent de stilte voor u? Doe mee, en vul de stiltescorekaart in: kijk op <http://www.snm.nl>

In het zon- netje gezet

Afgelopen zaterdag 3
november werd er in het

Ecodrome in Zwolle de jaarlijkse

Vertegenwoordigende Vergadering gehouden. Bij

deze vergadering wordt het wel en wee van de landelijke KNNV
besproken en worden de verschillende beleidslijnen uitgezet.

Deze vergadering had nog een extra tintje: er werden ereleden
benoemd. Ik mag mij er op verheugen en ben er trots op, dat onze

afdeling thans 4 ereleden rijk is nl. sinds 1985 Gerrit en Nel Jansma in Hoogwoud en

sinds november jl. Ina en Jan Marbus. We weten al dat onze afdeling een goede naam

en klank heeft bij het hoofdbestuur (en niet alleen daar), maar dat dat gevolgd en

beloond zou worden door nog eens twee ereleden, dat is natuurlijk iets anders.

De reden waarom Jan en Ina Marbus tot ereleden zijn benoemd werd door het

hoofdbestuur op de volgende wijze omschreven:

*Ina Marbus: Ina heeft zich al meerdere jaren bewezen als een zeer initiatiefrijk en
aimabel lid van onze vereniging, met veel overzicht en een geweldige
inzet. In haar jaren als PR-functionaris in het HB, gecombineerd met een
lidmaatschap van de Natura-redactie, heeft ze vele geslaagde initiatieven
genomen. De instelling van de Pluim, een prijs voor een actie van een
afdeling die landelijk navolging verdient; het verzorgen van het vereni-
gingsnieuws in Natura; het verzorgen van persberichten; het regelen van
de stands bij de VV; haar representatie van de KNNV in de samenwer-
kingsverbanden Natuurlijk tuinieren en De Groene maand; en laatstelijk
nog haar bijdrage aan de Natuurmanifestatie in de Flevopolder.*

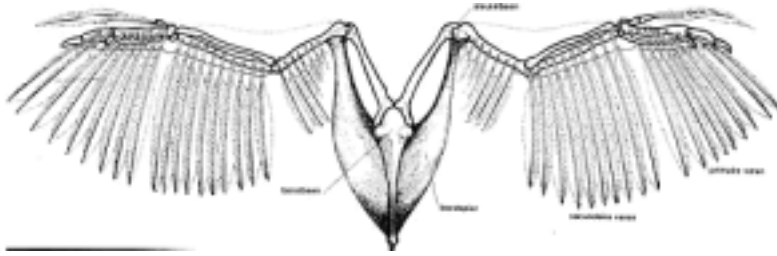
*Jan Marbus: Jan laat zich kennen als iemand die vanaf een afstand goed commentaar
levert. Betrokken, met een scherpe blik en altijd bereid te helpen.
Daarnaast weet hij ook te organiseren. Zijn deelname in de
Jubileumcommissie heeft zeker bijgedragen aan het welslagen van de
diverse activiteiten, en de organisatie van de Natuurmanifestatie in de
Flevopolder is voor het overgrote deel van zijn hand. Zijn geestdrift voor
de natuur is daarbij bijna spreekwoordelijk en hij weet dit op aanstekelijke
wijze aan anderen over te dragen.*

Dit zijn beschrijvingen die wij vanuit onze eigen ervaringen met Jan en Ina Marbus allang
kennen. Het is fijn dat anderen dit ook zo ervaren.

Namens het bestuur en uiteraard de hele afdeling feliciteren wij "onze" Jan en Ina met dit
erelidmaatschap en hopen we dat zij zich nog heel lang mogen inzetten voor het behoud
van de natuur in ons drukke landje.

Michel Kleij, voorzitter

Start Cursus Vogels Kijken deel 1

Afgelopen najaar volgden 24 cursisten de beginnerscursus "vogels kijken" deel 2. Met veel enthousiasme verdiepten de deelnemers zich gedurende vijf avonden en drie excursies in "Kist", Lars Jonson en notitieboekjes. Voor velen ging een (vogel-) wereld open. Mede geïnspireerd door de animo van oud-cursisten en afwegend welke mogelijkheden en wensen er in 2002 liggen heeft het docententeam besloten tot een cursus **VOGELS KIJKEN** deel 1 in het komende voorjaar, op

woensdag 13, 20, 27 maart en 3, 10, 17 april.

Tijdens deze zes avonden komen o.a. aan de orde:

- *de bouw van vogels*
- *waar zijn de vogels?*
- *Westfriese vogelgebieden*

Ook hierbij volgen drie excursies in Westfriese terreinen. Daarbij is aandacht voor de laatste wintergasten, aankomende zomergasten en vogelzang.

De cursusplaats is Hoorn en de kosten bedragen voor KNNV'ers **€ 18,-** (niet-leden betalen **€ 27,50**). Inlichtingen en aanmelding bij De Hoornbloem, telefoon: (0229) 23 04 19.

Verdere plannen betreffen een algemene insectencursus in de maanden mei en juni. Daarover meer in het volgende Hoornblad.

Workshop Microscopie

Zaterdagmorgen 1 december waren acht enthousiastelingen bijeen in de Hoornbloem om onder leiding van Joop Krijgsman een beetje thuis te raken in de wereld van de microscopie. Dankzij schenkingen van Clusiuscollege en Copernicus sg. beschikt de KNNV thans over een knappe serie microscopen. Met wat aanvullend materiaal en veel documentatie zochten we zelf beelden van diatomeeën, radardiertjes, amoeben en algen. Wat een adembenemende schoonheden leven er in gewoon sloot- en gootwater!

Het was slechts een eerste kennismaking. Gezien de vele aanmeldingen wordt deze workshop vast nog herhaald of vervolgd.

Jan Marbus

Verlag mossenexcursie

28 oktober 2001

Wist u dat de helft van de bosgeuren in de herfst van mossen afkomstig zijn?

Onze excursieleiders op deze zonnige herfstdag, Jan de Ruyter en Hermi Solleveld, kwamen helemaal uit Voorthuizen, maar we hebben dan ook wel wat in huis gehaald! Deze twee mensen wisten niet alleen van wanten, maar ook van mossen.

Voor een mossenexcursie heb je een vroege ochtend nodig, omdat de mossen dan op hun mooist zijn. Later op de dag worden ze wat fletser vanwege de droogte en de zon.

Mossen determineren is een moeilijke zaak, vanwege de vele afwijkingen, die vaak met het blote oog niet zichtbaar zijn. Een binoculair is dan een voorwaarde.

Allereerst is daar het verschil tussen mossen en korstmossen. Korstmossen leven in symbiose met schimmels. Mossen leven zelfstandig en

nemen vocht op uit de lucht. Je kunt dus een stukje mos opnemen en meteen weer terug zetten. Het mos heeft hier geen problemen mee.

Als mossen niet kapselen dan is hun leefomstandigheid niet optimaal. Mossen willen zich dan wel vegetatief verspreiden.

Het is verbazend hoeveel soorten mossen er zijn. Haakmossen, levermossen, slaapmossen, topkapselmossen, veenmossen. Op zo'n klein wandelingetje van pakweg 2,5 km zagen we Groot duinsterretje, Gaffeltandmos, Bronsmos, Zandhaarmos, Zilvermos, Fijn laddermos, Grijs kronkelsteelje (een exoot), Puntmos, Ruig haarmos en Veenmos! Bij elke soort wisten de excursieleiders ons iets te vertellen.

Op open plekje kun je hele leuke soorten vinden. Op bomen is het mos weer afhankelijk van de zuurgraad en van de soort bast. Naaldbomen hebben minder soorten mos.

Ik denk steeds vaker: wat weet ik eigenlijk weinig. Iemand anders vertaalde het op een andere manier: je weet eigenlijk steeds meer, en je beseft daardoor dat er nog veel meer veel te ontdekken valt.

Tegen een uur of vier gingen we weg. Het was overweldigend. Eerst maar eens laten bezinken. De door mij verzamelde mossen, bewaar ik voor de workshop microscopie.

Michel Kleij

Excursie Texel

23 september 2001

Twaalf mensen stapten op de boot richting Den Helder. Boven het eiland was de lucht blauw. Wij trapten op onze huurfietsen naar onze bestemming: de Mokbaai. Een oefengebied van defensie dat wordt omgeven door de Hors, de Horspolder, de Geul, het Pompevlak en poldergebied. Een heel interessante omgeving omdat binnen loopafstand in feite heel verschillende landschapstypen aanwezig zijn. Texel op zijn best zoals door J.P. Thijsse ook bejubeld.

De stilte maakte op velen een diepe indruk. Mooi weer, geen wind, een strak blauwe lucht en vrijwel geen verkeer. Dat is dus puur genieten. De Petten werd de eerste stopplaats en plots daar werd een IJsvogel gesignaleerd. Zijn diepblauwe kleur weerkaatste in het zonlicht. Weg was hij en liet zich niet meer zien. Het uitzichtpunt nabij de Horspolder bood een mooi uitzicht op de waterbekkens. Zagen wij daar nu wel of geen kramsvogels?

De fiets werd gestald en wij gingen lopend verder in het Pompevlak langs de ontwateringssloot. De Echte koekoeksbloem bloeide nog en het oog viel ook op St. Janskruid. Of is het toch wat anders? De kenners erbij en ja hoor, het was Kantig hertshooi. Het verschil werd gevonden in de lijsten aan de stengel. De Gele tormentil werd gesignaleerd en Teer guichelheil, een prachtig klein rose bloemetje op een heel dun steeltje. Onder water kan het overwinteren. Langs het water werd Watermunt gevonden, Gele lis, Fonteinkruid, Waternavel en Jacobs kruiskruid. Iedereen had het hartstikke druk. Er werd langs de waterkant gestruind en anderen mensen liepen met hun neus in de lucht. Er waren opvallend veel valken en er werd zelfs een Smelleken gesignaleerd. Een Gekraagde roodstaart liet iedereen even genieten.

Er moest koffie worden gedronken en via de Hoorderslag zouden we onze weg vervolgen naar de strandopgang van de Jan Aijeslag. Bij een poeltje werd gestopt en de telescopen werden geïnstalleerd. Alsof ze het voelden... Er moest wat zitten. Krakeenden, talingen en ineens een kreet. Een Poelsnip!. Schuin achter die Bergeend, hij zit nu stil. Ja, daar wipt ie en Harrie zag hem nu ook. We schutterden in KNNV-snelheid weer naar het noorden. Ossetong, Slangekruid, Wilgeroosje, Kamperfoelie en zelfs Brunel werd gevonden. Het zachte weer liet ons nog steeds genieten van hun kleuren. Langs het strand gingen wij weer terug. De trekvogels struinden langs de vloedlijn en de duinaanzet. Er werd gezocht naar Sneeuwgorzen en een groep meeuwen werd even gedermineerd: Grote en Kleine Mantelmeeuw. Via het wandelpad door de Horspolder liepen wij weer naar onze fietsen. De koek was op. Er was genoeg gezien en men keuvelde wat met elkaar. Op weg naar de fietsen moest er nog wat genuttigd worden en wij streken neer op de dijk rond de Mokbaai. Het zag er zwart van de vogels en met de telescopen werden die nog eens goed bekeken. Wij lagen en zaten nog mooi wat na te genieten van de zon. De fietsen werden opgehaald en terug naar de boot. Een geweldige dag. Wij noemen dat er eentje met een gouden randje.

Peter en Els Bakker

100 jaar KNNV

Ter gelegenheid van het 100 jarig bestaan van onze KNNV is er op maandag 10 december om 15.00 uur een jubileumboom geplaatst in de groenstrook aan de Westerdijk in Hoorn. Wethouder Vermulst was bereid gevonden de spade in de grond te steken om onder het knipperend oog van verschillende camera's het rode beukje van ca. 8 jaar oud te planten. Ook in de kranten werd aandacht aan ons jubileum besteed. Van de zijde van het bestuur is geprobeerd zoveel mogelijk leden op te trommelen. Dat kon helaas niet anders omdat we bij het voorbereiden van de voorlaatste convo nog niets wisten. Na afloop werd gingen we in een vrolijke optocht naar de "De Keizerskroon" alwaar de wethouder een collage werd aangeboden van 10 prominente bomen in Hoorn. Waarom? Wel, we willen

namelijk een brochure uitgeven met daarin een bomenwandeling door Hoorn en deze brochure was helaas nog niet klaar.

Het is de bedoeling dat er een klein bordje bij de boom geplaatst gaat worden waarop staat dat deze beuk t.g.v.

100 jaar KNNV is geplant.

*Er is een uitgebreide
fotorapportage te vinden
op onze website
<http://www.knnv.nl/hoorn>
onder verslagen.*

Michel Kleij, voorzitter

Vlinder-/Libellenwerkgroep

Het winterseizoen is voor de vlinderwerkgroep een rustige periode. Het is voor vlinders en libellen gewoon te koud om te vliegen. Tijd dus om terug te kijken op het afgelopen jaar.

In totaal zijn van 16 dagvlindersoorten en 12 libellensoorten meldingen uit ons waarnemingsgebied binnengekomen. Van de dagvlinders valt het aantal meldingen van de Gehakkelde aurelia op.

Uit 11 verschillende kilometerhokjes (1x1km) zijn de waarnemingen gekomen. De meeste liggen in en nabij Hoorn. Dat komt hoogstwaarschijnlijk omdat hier ook de meeste leden wonen die waarnemingen doorgeven. Het is dus goed mogelijk dat ook in de rest van het waarnemingsgebied deze vlinder heeft gevlogen.

Een andere opvallend veel gemelde soort is het Landkaartje. Hiervan kwamen uit 6 verschillende kilometerhokjes waarnemingen, verdeeld over de beide generaties.

De Citroenvlinder, Distelvlinder en, in mindere mate, de Argusvlinder blijven duidelijk achter bij andere jaren.

De GEHAKKELDE AURELIA overwintert als imago (vlinder). De eerste werd dit jaar gezien op 15 maart. Vorig jaar werden op 13 maart de eerste GEHAKKELDE AURELIA's gezien.

Om te noteren:

De volgende vlinderwerkgroepbijeenkomst is op donderdag 7 maart, in De Hoornbloem, Dorpsstraat 10 A te Zwaag, van 20:00 - 22:00 uur.

Iedere belangstellende is welkom!

Zaterdag 9 maart is de landelijke vlinderdag in Ede. Meestal is dit een heel informatieve dag met veel mooie dia-lezingen. Misschien kunnen we op 7 maart afspreken dat we er samen er heen reizen?

Wisseling van de wacht.

Na ruim 5 jaar stopt Eric de Vroome als coördinator. Zijn taak wordt overgenomen door:

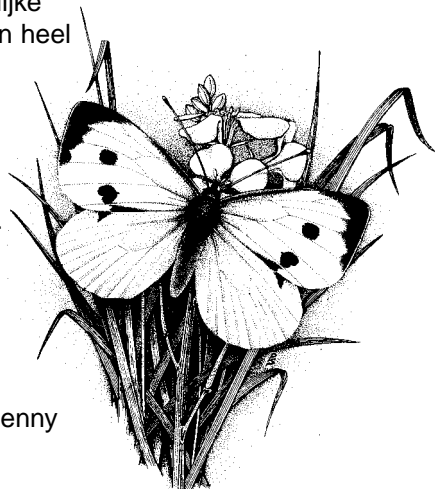
Henny van der Groep,

Yellowlaan 24,

1695 HV Blokker,

telefoon: (0229) 24 95 46.

Vanaf heden kunnen alle waarnemingen aan Henny worden doorgegeven.

Vlinderkaart

Er verschijnen steeds meer atlassen met kaarten van het voorkomen van bepaalde planten of dieren. We weten met elkaar steeds meer, maar ook zien we de wereld om ons heen veranderen. Vandaar steeds meer atlassen.

Een goed middel om gegevens voor zo'n atlas te verkrijgen is een waarnemingskaart. De KNNV heeft daar ondertussen landelijk veel ervaring mee opgedaan en bekendheid door verkregen.

Dankzij medewerking van De Vlinderstichting kunnen wij voor ons waarnemingsgebied ook een vlinderwaarnemingskaart aanbieden. Iedere natuurliefhebber en belangstellende vragen we in het komende seizoen uit te kijken naar de dagvlindersoorten die op de kaart staan afgebeeld. In de loop van de zomer hopen we heel veel meldingen te krijgen in de vorm van ingevulde kaarten van waargenomen vlinders.

Het gaat om waarnemingen van rupsen en imago's (volwassen dieren) van

Groot koolwitje
Klein koolwitje
Klein geaderd witje
Oranjetip
Citroenvlinder
Kleine vos
Atalanta
Dagpauwoog
Landkaartje
Distelvlinder
Kleine vuurvlinder
Boomblauwtje
Icarusblauwtje
Zwartsprietdikkopje
Hooibeestje
Gehakelde aurelia
Argusvlinder

Waarnemingen uit het hele werkgebied tussen Medemblik-Enkhuizen-Edam-Purmerend zijn welkom! Mochten er dit jaar uitzonderlijke soorten gezien worden als

Rouwmantel, Luzernevlinder of Koninginnepage, dan willen we dat natuurlijk ook graag weten!

In het volgende Hoornblad zal de vlinderkaart in kleur bijgevoegd worden. Maar let op: in maart vliegen er misschien al exemplaren van

Gehakelde aurelia, Dagpauwoog, Kleine vos,

Citroenvlinder.... Als tenminste de zon schijnt en het zo'n

15° is!

Jan Marbus

Plantenwerkgroep

De plantenwerkgroep heeft het afgelopen jaar drie parken, één industrieterrein en enkele wegbermen en sloten bekeken. Er zijn zoveel mogelijk planten op naam gebracht en op de streeplijsten ingevuld. Echt nieuwe spectaculaire vondsten in de vorm van grote schitterend gekleurde bloemen waren er niet. Toch zijn er 8 "rode lijst"-planten gevonden. Vooral het Willem Wiese park leverde de volgende rode lijst soorten op:

Lancetbladige basterdwederik, Brede ereprijs, Wilde akelei, Zacht vetkruid, Gevlekt longkruid, Rietorchis, Wilde marjolein. De Judaspenning is zeker uit een tuin ontsnapt, zo ook de rijkbloeiende Klaverzuring. Leuk resultaat van Cor Vis en Rens Bonten.

In het Julianapark en de Risdammerhout stond de Trosdravik (*Bromus racemosus*). Een forse grassoort met wijde pluim. Een bijna verdwenen soort, misschien meegekomen met de aanplant in het park. De Trosdravik lijkt veel op de bekendere Zachte dravik, maar is forser, met andere beharing en ribben aan de stengel. Van de aandachtsoorten konden 15 soorten opgetekend worden zoals: Bosanemoon, Bosaardbei, Beekpunge, Kikkerbeet, Watergentiaan en Veldgerst. De Bostulp in de Risdammerhout is niet teruggevonden. Op het industriegebied Corantijn stond op 13 juni aan de oever van een sloot een eenzame Rietorchis! Wie verwacht daar nu zo iets bijzonders.... Ook de Beekpunge met zijn prachtige blauwe bloempjes vonden we daar. In de paar uur dat we op de Corantijn bezig waren, zijn minstens 35 soorten gevonden! In een slootje bij Wervershoof bleek Groot blaasjeskruid te groeien. Vrij zeldzaam in West-Friesland.

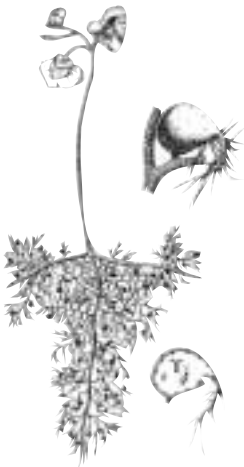
Het is ons ter ore gekomen dat de Risdammerhout wordt heringericht. De gemeente heeft beloofd contact met ons op te nemen om te zien welke struiken en planten er gezet kunnen worden en welke bomen vervangen moeten worden.

We streven naar meer bloeiend gewas, zodat er eindelijk meer vlinders en insecten komen. Daardoor zal het aantal soorten vogels vast toenemen en het park levendiger worden. Voor tips van jullie in deze houden wij ons aanbevolen!!

Bij de laatst gehouden plantenwerkgroep bijeenkomst is besloten in het nieuwe seizoen ook 's middags met elkaar gebiedjes te gaan bekijken. Natuurlijk blijven er avondexcursies van de plantenwerkgroep.

Datum van de volgende plantenwerkgroepsavond:
woensdag 27 maart van 20-22 uur in de Hoornbloem,
Dorpsstraat 10 A te Zwaag.

Op 23 maart wordt een knoppenexcursie gehouden. Een ieder die iets wil weten of kennis heeft over boomsoorten is van harte welkom.

Willy Mantel

Coördinator plantenwerkgroep

Telefoon: (0229) 23 05 91

Muurflora

Zaterdag 9 februari organiseert de CCFV (d.i. de overkoepeling van alle p.w.g.'s van de KNNV) haar jaarlijkse Botanische Dag. Ditmaal worden er vier interessante inleidingen gehouden over flora van muren en putten. Het programma wordt afgesloten met een verhaal van Ton Denters over warmteminnende soorten in de stad.

Er is ook een boekenstand en je kunt

een foto-expositie bekijken. De dag wordt gehouden in basisschool Hoef, Leembruggerweg 1 in Putten, van 10:00 - 16:00 uur. Vrije toegang, zelf lunch meenemen. Misschien een idee om samen te reizen?

Vegetatiekunde

Er is door de CCFV een tweede weekend vegetatiekunde gepland voor zaterdag en zondag 25/26 mei. Bedoeld als vervolgcursus voor de eerste groep (zie verslag in Natura) maar wie zich een beetje wil/kan inlezen kan zich eveneens opgeven. Er is nu extra veel aandacht voor het praktijkwerk. Het weekend is volledig verzorgd en komt op ca. € 30,- p/p. Overnachting op eigen slaapmat, binnen of in eigen tent. Meer info en opgave (liefst zo spoedig mogelijk) bij Lex van der Steur, telefoon: (0341) 55 48 50, of e-mail: a.vandersteur@wanadoo.nl

Dotterbloemen

Via Ben Pronk kwam een signaal binnen om eens op Dotterbloemen te letten. Velen kennen al het Dotterveldje bij Schardam, maar de laatste jaren neemt het aantal vindplaatsen toe. Ben noteerde na een rondje Beetskoogpolder meer dan tien vindplaatsen! In 1984 was Schardam nog de enig bekende vindplaats in ons werkgebied.

Let eens op het voorkomen van Dotterbloemen. Let daarbij ook op het mogelijk aanplanten of uitzaaien vanuit naburige tuinen. De p.w.g. wil graag voor een goed overzicht alle vindplaatsen op de kaart zetten. Dus... als je komend voorjaar (april) Dotters ziet, geef dan even een seintje!

Ledenbijeenkomst

Op zaterdag 29 september 2001 was er in het kader van de 100 jarige KNNV, van 16:00 tot 22:00 uur, een feestelijk samenzijn voor onze leden in "De Notenkraker".

Er waren verschillende verzamelingen van onze leden te zien:

- Paddestoelenpostzegels van Klaas Meurs;
- Korstmossen van Anneloes ter Horst;
- Fossielen van Jan Brand.

Daarnaast waren er de volgende activiteiten:

- Een prijsvraag door Jan en Ina Marbus;
- Een geluidenquiz door Henny van der Groep;
- Piet Mantel vertoonde dia's van het Landje van Naber en verschillende excursies;
- Cees Schaper verraste ons met zijn dia's over verschillende onderwerpen.

Op een van de tafels lagen verschillende fotoalbums en een oud logboek.

Bij een feest hoort ook een hapje en een drankje, dit werd fantastisch verzorgd door Aartje de Vroome, Claudia de Vroome, Willeke van Gent, Els Bakker en Anneloes ter Horst

Elke bezoeker werd na afloop verrast met een mooie KNNV- tas en -pen. Het was al met al een geslaagde bijeenkomst.

Er is zijn foto's van de bijeenkomst te zien op onze website (<http://www.knnv.nl/hoorn>), onder verslagen.

Egbert Baars

De volgende data zijn gepland voor een bijeenkomst in De Hoornbloem, Dorpsstraat 10A te Zwaag: 10 januari, 14 februari, 14 maart, 11 april, 16 mei

De data van de v.w.g.avonden zijn steeds gekozen vlak vóór de telweekenden in de Zeevang. Tijdens de avonden zal steeds een waarnemingsrondje worden ingebakken waarin de aktuele vogelwaarnemingen de revue passeren. Verder zal worden getracht om in het begin van de avond een soort agenda op te stellen waarover gesproken gaat worden die avond. Afwisselend zullen de avonden worden 'voorgezeten' door Cor van der Velden, Ben Pronk, Kees Schoon en Ko van Gent.

Op het programma voor het komend kwartaal staat onder andere de organisatie rond de Midwintertelling 2002

Deze telling wordt jaarlijks door de SOVON georganiseerd waarbij het de bedoeling is dat een groot aantal monitorgebieden in West-Europa tegelijkertijd worden geteld op een groot aantal soorten. Vooral de laatste jaren heeft onze vogelwerkgroep een groot aantal telgebieden op de lijst staan waaraan een groot aantal leden meewerken.

Voorbespreking Big Day voorjaar 2002

In oktober hebben een achttal vogelfanaten van onze v.w.g. een experimentele Big Day uitgevoerd. De kennis en de ervaring die hierbij is opgedaan willen wij in het voorjaar gaan gebruiken om in het voorjaar een Big Day te organiseren in groter verband.

Vervolg onderzoek Steenuilen in West-Friesland Oost

Punt van bespreking zal zijn hoe wij verder nuttige arbeid kunnen verrichten om de exacte broedplaatsen te localiseren van de aanwezige Steenuilen in dit gebied. Vermoedelijk zijn in grote lijnen alle broedplaatsen bekend maar nu moeten wij aanvullende informatie zien te vergaren.

Aandacht voor de Grote Lijster

Op een van de avonden willen wij het geluid van de Grote lijster laten horen en daarbij een oproep om eens op zoek te gaan naar mogelijke andere bolwerken van deze soort zoals bijv. het gebied rond Venhuizen/Hem.

Bespreking organisatie van een doelsoortenexcursie.

Op het programma staat in dit Hoornblad een excursie naar de Holterberg speciaal voor de Korhoen. Misschien is het mogelijk om dit vaker te organiseren voor andere soorten. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan de Lachstern, Nachtzwaluw en Duinpieper.

Ko van Gent, telefoon: (0229) 24 58 85

SOVONO-dag

Zaterdag 1 december heeft in Nijmegen de landelijke dag van SOVON plaatsgevonden. In de prachtige ambiance van 'De Vereniging' met zijn brede gangen en entree met een grote zaal en kleine zalen kwamen zo'n 500 vogelaars samen. In de gangen waar tientallen informatiestands waren opgezet ontmoette men elkaar en werd bijgepraat. Met een legertje van acht leden van de vogelwerkgroep zijn wij er ook geweest.

Bij de stand van Vogelbescherming mocht een vertegenwoordiger van iedere vogelwerkgroep uit Nederland twee exemplaren van de Ecologische Atlas van de Wadvogels afhalen. Vogelbescherming gaf dit als presentje voor het vele werk dat vogelaars meestal op vrijwillige basis voor hen verrichten. Een grote stand van de KNNV-uitgeverij gaf een goed overzicht van de diverse boeken op natuurgebied uit hun stal. Zo werd het uiterst leesbare en fascinerende boek over Goudplevieren en Wilsterflappers in de theepauze gesigineerd door de schrijver Theunis Piersma.

In de kleine zaal werden lezingen gepresenteerd door de NCN. Hier lag het accent op milieu- en fauna beheer. In de grote zaal werden door SOVON uitgenodigde gastsprekers de kans geboden om hun onderzoekswerk op vogelgebied te presenteren. Met de modernste computergestuurde animaties werden grafieken met mooie plaatjes en teksten door de sprekers handig gebruikt. Hun verhaal bleek zo goed over te brengen op de luisteraars.

Zo was er de presentatie van Marcel Visser die werkt voor het Nederlands Instituut voor Oecologisch Onderzoek. Hij maakte zichtbaar dat bij de huidige klimaatsverandering door temperatuurstijging, de legdatum van diverse vogelsoorten wordt beïnvloed. Doordat in de voedselketen waarvan deze vogelsoorten deel uit maken niet ieder organisme op dezelfde wijze reageert, gaat er van alles mis. Voor bijv. de Koolmees die vroeger begint met het leggen van haar eieren zijn de rupsen van de Wintervlinder nog niet beschikbaar dat als voedsel dient voor de energievervlindende eierproductie bij deze vogel. De Wintervlinderrups reageert namelijk niet zo heftig op de temperatuursverandering. Voor de Wintervlinderrups is dit niet aan de orde omdat zijn voedselbron (eikenbladeren) ook niet zo heftig reageren op een temperatuursverandering. Maar ondertussen zit de Koolmees hier wel met een probleem !!!
Al met al weer een gezellige en leerzame dag.

Ben Pronk

Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN)

Al 17 jaar is een van de activiteiten van de SVN het uitgeven van een vogeltijdschrift dat nieuws en informatie geeft over de vogels in Noord-Holland. In deze 17 jaar zijn veel interessante onderzoeksresultaten middels "De Graspieper" naar buiten gebracht. Bij veel onderzoeksrapporten wordt in de literatuurlijst verwezen naar De Graspieper. Tijdens de ledenvergadering in maart hebben samenwerkende vogelwerkgroepen besloten om De Graspieper op te laten gaan in het POFF (Provinciaal Onderzoek Flora en Fauna). Na 17 jaargangen gaat De Graspieper dus op in het nieuwe tijdschrift voor de natuur in Noord-Holland met als toepasselijke naam Tussen Dijk en Duin. Dit nieuwe provinciale natuurtijdschrift wordt het presentiermedium van het POFF.

Om De Graspieper een waardig einde te geven wordt momenteel gewerkt aan een zgn. digitaal afscheid. Dit digitale afscheid houdt in het op CD-rom uitbrengen van alle jaargangen op een schijfje. Het is hierdoor mogelijk om ieder gewenst artikel dat is verschenen in een jaargang van De Graspieper op de computer te laten verschijnen.

Op de SVN leden vergadering in november is toestemming gegeven om een plan uit te werken dat gebruik maakt van het boekenfonds en hierdoor de CD betaalbaar maakt.

Dit voorjaar verschijnt het eerste nummer van Tussen Dijk en Duin. Dit wordt een nieuw begin voor het presenteren van vogelwetenswaardigheden uit onze omgeving.

Ben Pronk

Ontwikkelingen die het ene moment in een stroomversnelling raken, kunnen even later pas op de plaats houden. De Tweede Noordhollandse natuurdag gaat in maart niet door. Het niet tijdig beschikbaar komen van geld is de belangrijkste oorzaak. Voorlopig streven we naar april-mei als tijdstip voor een tweede dag. Daarbij is wel aandacht voor de vogeldag die de v.w.g.'s Texel en Den Helder in september willen organiseren. (red.)

Big Day 2001

"Een big day? Wat is dat nu weer?" zul je misschien zeggen. Nu een Big Day is een dag waarop een aantal mensen in teamverband een bepaald gebied afzoeken om zoveel mogelijk vogelsoorten te scoren in een van te voren afgesproken tijd. Wie de meeste heeft, heeft uiteraard gewonnen. Na er op vogelwerkgroepavonden over gesproken te hebben moest het er op 21 november dan toch van komen. Van de acht aanwezige mensen werden twee teams van 4 gevormd en de strategie werd bepaald. We spraken af dat we alleen in oostelijk West-Friesland zouden tellen en dat we elkaar om half 12 zouden zien aan het begin van de dijk naar Lelystad.

Kees Schoon en dochter Deborah gingen met Ad Roobeek en Cor van der Velden op pad terwijl ik met Ko van Gent, Boy Lodewijk en Eric de Vroome in het andere team zat. Ons team besloot om de dijk langs Schellinkhout te volgen en dan daarna door te gaan naar de Vooroever. Het andere team is direct naar de Vooroever gereden. Hoe het vogelen het andere team afging kan ik natuurlijk niet navertellen, maar wat mijn team deed natuurlijk wel. In het begin gaat het snel ofschoon er nog wel een regel gold: tenminste drie leden van het team moesten de soort positief benoemd hebben anders telde het niet mee. De meest voorkomende soorten werden snel gescoord alhoewel de 13 Kleine zwanen vlak voor Schellinkhout toch wel leuk waren. Bij de Nek even aan Freek gevraagd wat we allemaal gemist hadden die dag en natuurlijk de hele plas daar afgezocht naar net die ene rare vogel die de anderen toch zeker niet zullen zien.

De tijd gaat snel en we moesten naar de ontmoetingsplaats maar toch niet voordat we die ene Toppereend uit die honderden Kuifeenden hadden geplukt in de haven van Enkhuizen.

Ja en dan zie je elkaar weer na een aantal tel uren. De grote verhalen kwamen boven: Zeg Ko waar zagen wij die Visarend ook al weer? Hebben jullie nog geen Zomertaling gezien? Wat raar.... Na even de resultaten te hebben vergeleken gingen we weer ieder ons weegs. Wij naar de Vooroever en zij naar de bouwput van het nieuwe navidukt.

De Vooroever bleek achteraf the place to be te wezen voor een Big Day. Bijna alle soorten die we bij elkaar hadden gezocht zaten ook in de Vooroever. En natuurlijk zaten er ook weer een aantal nieuwe soorten: Waterral, Waterpiepers, 2 paar Baardmannetjes, Geoorde futen en dan nog die ene verdwaalde Grutto die we tegen kwamen langs de dijk.

Ons laatste trefpunt was bij het restaurantje in het Streekbos. Daar werd de balans opgemaakt. Mijn team heeft helaas verloren met een verschil van 6 soorten. Wij hadden er 79 en zij 85. Dus bij deze roep ik het team van Kees, Deborah, Ad en Cor uit tot winnaars van de Big Day 2001.

Het is tot slot wel leuk te vermelden dat er in totaal 91 soorten zijn gescoord. Niet gek voor een paar uur vogelen!!!

Jan-Pieter de Krijger

Zeevangtelling oktober en november 2001

Al weer drie telrondes zijn voltooid dit herfst/winterhalfjaar. In het weekend van 24 oktober werd de gehele "Zeevang" voor het eerst in een oktobermaand geteld. Op 17 november vond er voor het tweede achtereenvolgende jaar een novembertelling plaats. De aantallen die werden genoteerd geven aan dat er weer veel vogels in De Zeevang vertoefden. Voor oktober werden totaal 47.357 vogels opgetekend. In november werd een recordaantal vogels vastgesteld: 74.327.

Het weer tijdens het telwerk was gunstig: zowel in oktober als november zacht weer weinig wind en goed zicht.

De deelnemende vogelwerkgroepleden hebben zeker ook hierdoor weer mooie teluurtjes kunnen maken. De grote groepen Kieviten en Goudplevieren boden een waar schouwspel in de polder. Tijdens de novembertelling werden niet minder dan 18.000 Kieviten genoteerd. Door de aanwezigheid van diverse jagende roofvogels als Buizerd, Havik, Sperwer en Slechtvalk gingen ze telkens massaal het luchtruim in.

Om jullie wat te informeren over de verschillende vogelaantallen heb ik van november het totaal overzicht van de verschillende gebieden meegestuurd. De twee afgedrukte kaartjes van het telgebied geven de verdeling van de aantallen Smienten weer voor oktober en november. Als je mee wilt tellen: even bellen en je kunt mee!

Ben Pronk telefoon: (0229) 54 15 47

Nationale Natuurwerkdag

Op 17 november j.l. werd er de Nationale Natuurbeheersdag georganiseerd. Een dag waarop in heel Nederland gewerkt kon worden in de natuur. En waar kan je dat beter doen dan op ons eigen Landje van Naber?

In de week voorafgaand aan deze dag hebben Ben Pronk, Harry Fabritius en Peter de Lange met de motormaaier het landje goed onderhanden genomen. Op de dag zelf waren de werkzaamheden vooral gericht op die klusjes waarvoor we geen gemotoriseerd materiaal nodig hadden

Het kwam er op neer dat Harry en Peter de rietschoot bewerkt hebben met een zeis. De rest van de aanwezige KNNV'ers namen het uithalen van de steeds weer dichtgroeïende greppels van ons Landje voor hun rekening, samen met een helpende hand uit Amsterdam en een uit de NJN. Ook werd de slootkant met een zeis ontdaan van de opkomende rietstengels.

Het uithalen van de greppels was niet een-twee-drie geklaard was. Het gebeurde gewapend met steekscheppen en harken maar ik kan vertellen dat ik toch een paar dagen last had van plekken waarvan ik niet wist dat er spieren zaten. Maar het resultaat was al wel zichtbaar toen de ochtend dankbaar werd onderbroken door de familie Mantel. Zij kwamen ons verwennen met thee, koffie of fris. Vanaf het fietspad was toen al duidelijk te zien dat er echt wat gedaan werd deze dag. Na de koffie nog even een anderhalf uur doorwerken op deze mooie "warme" dag. De rietschoot is weer ingedamd en de greppels krijgen even de tijd om dicht te groeien. Tot het moment dat we een werkochtend organiseren en we weer met frisse moed aan het werk gaan op ons "Landje van Naber": 2 maart van 10:00 tot 13:00 uur, voor koffie en gereedschap wordt gezorgd.

Zien we u dan ook?

Jan-Pieter de Krijger

De Hoornbloem

Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag

☎ (0229) 23 04 19, e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl

De kringloop van de natuur kent geen begin- of eindpunt. Zo ook lopen de werkzaamheden bij De Hoornbloem van het ene seizoen naadloos over in het volgende. Het oogstfeest van de zaden is overgegaan in het inpakken, ordenen en wegzetten. Een enthousiaste ploeg vrijwilligers heeft vele donderdagochtenden enkele duizenden zakjes gevuld met zaden, dichtgeplakt en van etiket voorzien.

De onontbeerlijke koffie met allerlei koeken stimuleerde de werklust tot ongekennde hoogte. Resultaat: een flinke voorraad verpakt zaad dat wacht op kopers. En die hebben zich alweer aangediend.

Als straks in januari de zadenlijst uitgaat geeft dat de daaropvolgende maanden weer een gestage stroom bestellingen. Daarbij zijn dan vaak dankbare teksten bijgesloten als: "Fijn dat jullie dit doen!".

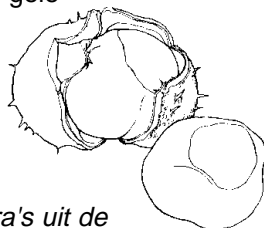
Veel dank aan o.a. Max, Resi, Cees en Trees, Dinie, Piet en Willy, Nel, Alberdien, Jan Vlaming, Yvonne, Els. En natuurlijk ook aan de gulle gevers die met zakjes, potjes en soms zelfs met dozen vol zaden kwamen aanzetten!!! Zonder al deze mensen zou De Hoornbloem beslist niet kunnen draaien.

Met het voorjaar voor de deur kunnen nestkasten goed van pas komen. Vergeet niet dat nestkasten juist ook 's winters als slaappleats dienen.

Alle KNNV-uitgaven (tenzij uitverkocht) zijn via De Hoornbloem verkrijgbaar zonder verzendkosten. Maar niet alles is in voorraad, dus bestel zo tijdig mogelijk. Trouwens- ook de spullen van Vogelbescherming worden door De Hoornbloem geleverd. Onze KNNV-afdeling kan deze materialen voor inkoopsprijs aanschaffen en houdt hier dus een bedragje aan over.

Behalve bovenstaande activiteiten is het verzorgen van een verkoopinformatiestand op beurzen en markten ook een belangrijke Hoornbloemactiviteit. Er zijn al diverse uitnodigingen voor deelname binnengekomen. Bij gelegenheid vragen we graag deze of gene om ons te assisteren of te vervangen. Soms is er een andere, dringender activiteit maar zou een KNNV-presentatie evengoed gewenst zijn....

Jan en Ina Marbus

Wie heeft er belangstelling voor enkele jaargangen Natura's uit de jaren 1970 tot 1998? Af te halen bij Wim van Rooyen in Oosthuizen, telefoon: (0299) 40 12 21.

Wat werd gezien

Ook in dit Hoornblad weer een aantal waarnemingen van de afgelopen tijd. Freek heeft tijdens zijn dagelijkse telsessies bij De Nek het volgende gezien: 6 oktober Goudlijster; 12 okt. Geelgors en Klapekster; 13 okt. Duinpieper; 25 okt. Poelsnip; 4 november Kuifduiker; 10 nov. Roodkeelduiker; 12 nov. Grote burgemeester 1 ste jaars, 22 nov Kleine burgemeester.

Verder claimt hij op 7 november een Ross' meeuw te hebben gezien.

Op 3 december zag Freek in de Risdammerhout 3 Appelvinken in de boom zitten.

Zo blijkt elke keer weer dat regelmatig tellen op een vaste plek ook vruchten af werpt.

Maar niet alleen Freek heeft mooie dingen gezien. Ad en Kees waren op 17 november bij de Vooroever en hebben daar een IJsvogel, een vrouwtje Rossestekelstaart en een Dwerggans gezien. Ook de 4 Barmsijzen in de Lutjebroekerweel is leuk vogelen.

Om nog even terug te komen op de IJsvogels. Van deze soort zijn er de afgelopen tijd meer gezien. De ijsbaan van Nibbixwoud werd door een exemplaar bezocht en ook de Risdammerhout werd weer aangedaan, evenals Middellie en fort Edam. Via internet kwam een melding uit Ursem binnen.

Verder werd er de afgelopen tijd melding gemaakt van Kerkuilen. 1 oktober in Venhuizen, 4 december een jagend exemplaar op de kruising Berkhout en Bobeldijk. Ook in deze maand een Kerkuil in Ursem en Middellie.

In de Mijzenpolder werd op 4 oktober een Slechtvalk gezien en ook de binnenstad van Hoorn heeft weer een Slechtvalk. Dus kijk in de stad niet alleen naar koopjes; let ook op het luchtruim want je weet maar nooit.

Op 14 oktober is er in de Beetskoogpolder een Dikbekfuut waargenomen. Jammer dat niet alle vogelaars van de KNNV er van hebben kunnen meegenieten.

Op 21 oktober vloog er nog een Grutto bij Tersluis en ook op 21 november, tijdens de Big Day, werd er nog een Grutto gezien. Bij de Vooroever werden onder andere Geoorde futen, Roodhalsfuten, Baardmannetjes, Oever- en Waterpiepers, Steenloper, Kemphanen, Kluten en Dodaars gezien. Zie verder pagina 26.

Goed dit was het weer voor deze keer, ik kijk uit naar de waarnemingen die wij allemaal gaan doen in de komende wintermaanden.

Jan-Pieter de Krijger

NATUURLIEFHEBBER?

Enthousiast over mooie dingen die u in de natuur ontdekt heeft en wilt u die ervaring graag met anderen delen?

Of vindt u het buiten prachtig maar zou u wel wat meer willen weten over dat landschap, zo'n plant of dier.....

**DOE DAN MEE MET DE KNNV!
DE VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE.**

Het is een club van actieve natuurliefhebbers.

Zo veelzijdig als de natuur, zo veel zijn de activiteiten van de KNNV!

Naast het programma van de plaatselijke/regionale afdelingen biedt de landelijke organisatie o.a.:

- het verenigingsblad *Natura* (6x per jaar)
- kampen en reizen
- allerlei werkgroepen (o.a. landschap, korstmossen)
- publikaties voor ledenprijs

Het landelijk bureau is gevestigd in Utrecht.
Daar is ook de KNNV-veldwinkel,

Oudegracht 237,
3511 NK Utrecht,
♦ 030-2314797

WILT U "HET HOORNBLAD" VAKER ONTVANGEN?

Gebruik dan onderstaande bon en wordt lid van de KNNV-afdeling Hoorn/West-Friesland. U bent dan ook automatisch lid van de landelijke KNNV. Het kost u slechts € 21,65 per jaar.

Opzegging van het lidmaatschap melden voor 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling.

AANMELDINGSFORMULIER – S.V.P. INLEVEREN BIJ HET BESTUUR.

Ondergetekende meldt zich aan als:

- KNNV-lid (1 persoon € 21,65 per jaar)
- Gezinslid (meer dan 1 persoon op hetzelfde adres € 27,40 per jaar)

dhr./mevr.: voorletter(s) : ..... achternaam: .....

geboortejaar : ..... telefoon : .....

adres : .....

postcode + woonplaats : .....

specialiteiten of interesse: .....

naam huisgenoot : .....

geboortejaar : .....

specialiteit of interesse : .....

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

- Voorzitter : M. Kleij, Lijndraaier 149, 1625 ZV Hoorn, ☎ (0229) 23 05 24
Secretaris : E.J. Baars, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker, ☎ (0229) 24 95 46
Nat. hist. secr. : J.P. de Krijger, Weidemolen 98, 1622 KE Hoorn, ☎ (0229) 23 97 24
Penningm. &
Ledenadm. : E. de Vroome, Veenrug 37, 1687 WN Wognum, ☎ (0229) 57 10 78
Postgiro: 3553986
Leden : A.L. ter Horst, Dorpsstraat 59, 1713 HB Obdam, ☎ (0226) 45 29 90
C.J.P. Schoon, Lekerweg 37, 1608 MB Wijdenes, ☎ (0229) 50 31 40
C. van der Velden, Dukaat 29, 1628 PP Hoorn, ☎ (0229) 23 19 10
Erevoorzitter : J.A. Marbus, Dorpsstraat 10A, 1689 EV Zwaag, ☎ (0229) 23 04 19

Coördinatoren

- Plantenwerkgroep : Willy Mantel, Schout 57, 1625 BR Zwaag, ☎ (0229) 23 05 91
Vogelwerkgroep : Ko van Gent, Berkenweide 13, 1647 BG Berkhout, ☎ (0229) 24 58 85
Vlinderwerkgroep : Henny van der Groep, Yellowlaan 24, 1695 HV Blokker,
☎ (0229) 24 95 46

Drukwerk

PTT Post

Port betaald
Port payé
Pays-Bas

Aan:

Afz. Ledenadm. KNNV

E. de Vroome, Veenrug 37, 1687 WN Wognum, ☎ (0229) 57 10 78